

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

4. Aliæ quæstiones de electione Imp. diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

vsoli Principes, non populus vniuersus, Imperatorem eligerent. Tertia, vt ij Principes Germani essent, quia ad Germanos Reges, vt omnium potentissimos, & Ecclesie Romanæ admodum studiosos, quales fuerant Otho I. II. & III. Imperium translatum erat. Vicina, vt septem tantum eligerent, & ita contraria populi studia, dissidia, seditiones, & tumultus, quæ solent in huiusmodi electionibus accidere, tollerentur. Nam vsque ad Othonem Tertium vniuersus populus ad electionem Imperatoris erat sollicitus conuenire. Conradum enim, qui Ludouico Arnulphi Imperatoris filio proxime successit, omnis populus Franconum & Saxonum elegit, teste *Vitichindo lib. 1. rerum Saxoniarum. & Luitprando lib. 6. cap. 7. de rebus per Europam gestis*. Henricum qui Conrado successit, ab omni populo Franconum & Saxonum Regem creatum fuisse, scribit idem *Vitichindus eodem libro*. Othonem Magnum Henrici Regis filium ab vniuerso populo electum esse, idem auctor *libro 2. testatur*. Othonem Secundum Regem omnis populus salutauit vna cum Proceribus, teste *Continuatore Chronici Reginonis anno 1061*. Othonem Tertium creatum Regem à Germanis, qui tum frequentes Romæ aderant, vbi paulo ante Otho Tertius obierat, refert *Platina in vita Benedicti VII*. Post Othonem Tertium non videtur populus ad electionem Imperatoris conuenisse: quare soli principes Regem eligere & creare ceperunt.

Quæres, An Romanus Pontifex possit Electores iure eligendi priuare? Ioannes Andreas in *cap. Ad Apostolica, de sen. & re iudicata, in 6. Glossa in eo. capite, in verbo, nisi autem*, aiunt non posse.

Sed Augustinus Triumphus in *sum. de potesta. Ecclesie, quas 35. art. 3. affirmat posse*. Breuiter id ratio ipsa demonstrat: quia vt constat ex eo capite, & *Clem. 1. de iur. iuran. & cap. Venerabilem, de elect.* per sedem Apostolicam à Græcis ad Germanos Imperium est translatum, ergo per eandem sedem, si iusta subsint cause, potest ad aliam gentem & nationem transferri. Item ex eisdem capitibus suprapositis habemus, Romani Pontificis auctoritate ius eligendi esse Septemviris Germanis concessum, ergo idem Romanus Pontifex potest illius eligendi abrogare: Quod autem Andreas, & Glossa negant, id posse facere Pontificem: puto nihil aliud eos dicere voluisse, nisi, id non posse Pontificem pro arbitratu suo, sine iusta causa. Quemadmodum enim Imperium à Græcis transtulit ad Reges Germanorum iustus de causis, sic etiam si iusta cause subsint, potest Germanos tali iure priuare.

Sed quænam sunt illæ iustæ cause? Respondeo, esse communem totius populi Christiani salutem, pacem, tranquillitatem, & bonum: Vt si Electores omnes (quod absit) essent hæretici, aut schismatici. Item si vocati, aut moniti omnino negligerent, aut recusarent Imperatorem eligere, cum magno Ecclesie, & populi Christiani detrimento: nam Imperator eligitur, & creatur, vt pater, tutor & protector Ecclesie, ergo Romani Pontificis interest curare, vt Imperator eligatur, qui Ecclesiam, & populum Christianum tueatur, & defendat contra Christiani nominis hostes. Quod autem dicimus, Romanum Pontificem posse ius electoris abrogare: ita accipiendum est, vt id possit ad tempus, & in perpetuum: Ad tempus scilicet, si causa iusta adsit: in perpetuum vero, si id quoque iustæ cause postulerint.

Ex prædictis colligitur, vacante imperio, posse Pontificem, Electores iure eligendi ad tempus priuare, & Imperatorem per seipsum eligere: vt docet Ioannes Andreas, & *Glossa in cap. Ad Apostolica, citato*: & id intelligitur iustus de causis, videlicet quia Electores admoniti suum munus & officium negligerent, aut quia nolunt id exequi, quod debent: aut quia vocati & expectati, electionem plus æquo differunt cum ingenti Ecclesie incommodo & damno. Porro quando expediat Electores tali iure priuare ad tempus, vel in perpetuum, non nostrum est, sed Romani Pontificis considerare.

Exstat aureum diploma Caroli IV. Imperatoris in libro quodam, qui inscribitur Fasciculus rerum: in quo decernitur, vna cum de obitu Imperatoris in diocesi Moguntina constituit, Archiepiscopus Moguntinus infra vnum mensem literis ad singulos Electores datis id denuntiet, vt illi infra tres menses à die, quo sunt de ea receptione facti, conuenire possint & debeant per se, vel per Nuncios, sine Vicarios ad id destinatos in urbem Francoforti. Item constituitur, vt quisque princeps, Elector cum ducentis equitibus tantum ad præfatam urbem conueniat; & vt sexaginta tantum armatos equites secum deducat. Item, vt Elector, qui per se, vel per alium legitime non accesserit, aut sine iusta causa è loco destinato recesserit, tunc suffragio careat. Deinde præcipitur, vt Electores postquam ad prædictam urbem conuenierint, die proxime sequenti summo mane in aede sancti Bartholomæi Apostoli, Missam sancti Spiritus decantandam eurent, & ei intersint, & iurent tacto sacro Euangelio sancti Ioannis, quod incipit: *In principio erat Verbum*: & promittant se electuros quem idoneum, quoad fragilitas patitur humana, iudicauerint, omni pretio remoto, pacto, stipendio, vel quolibet alio promisso: Insurgendum vero accipit Moguntinus Archiepiscopus. Præterea decernitur, vt nullus Elector ex urbe recedat, nisi prius maior eorum pars elegerit Regem. quod si infra triginta dies à die iurandi continuos Regem non elegerint, & electionem distulerint, pæne tantum, & æqua vescantur tandiu, quamdiu Regem non elegerint.

C A P. IV.

Alia quæstiones de Electione Imperatoris diluuntur.

Primo queritur, An eligatur in Regem, an in Imperatorem is qui eligatur à Septemviris Germanis? Respondeo, in iure Canonico expressum esse, cum eligi in Regem Romanorum, postea vero in Imperatorem promouendum. In *cap. Venerabilem, de elect.* dicitur: [Electum in Regem, & Imperatorem promouendum.] Et *cap. 1. distinct. 23. vers. scilicet. Eligatur*: sic est: *Quis in præsentis Rex habetur, & futurus Imperator, Deo consentiente speratur*.

Quæres, quorumnam Rex eligitur? Ioannes Andreas in *cap. venerabilem, de elect.* dicit, eligi in Regem Germanorum. Sed veritas est, quod ait Panormitanus in eo capite, eligi in Regem Romanorum. Nam in *Clem. 1. de iur. iuran. §. 1. legitur hæc: Henricum Imperatorem tunc Regem Romanorum*. Item ibidem §. Nos: *Ipsium nominatumus, de nuntiandumus, & declarauimus in Regem Romanorum, in Imperatorem postea promouendum*.

Obiicit, id quod habetur in *cap. Ad Apostolica, de sen. & re iudic. in 6.* [Illi autem, ad quos in eodem Imperio, Imperatoris spectat electio.] Respondeo, dicitur, (*Imperatoris*) videlicet postea promouendi, nam Electus in Regem Romanorum, postea Imperator creatur. Et sciendum est, olim, antequam electio Imperatoris ad septemviris Germanos Romani Pontificis auctoritate redacta esset, Regem Germanorum eligi aliquem consueuisse, qui deinde ab Italis Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Archiepiscopo coronabatur in Regem Italiae, tandem à Romano Pontifice annuente vniuerso populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur. Vnde Carolus Magnus, qui primum Aquisgranum erat creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia, Longobardis bello deuictis, se fecit in Regem Italiae coronari, & Pipinum filium Regem Italiae nominari. Post Carolum Magnum successerunt ordine, Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus Iunior, Carolus Caluus, Ludouicus Balbus, Carolus Crassus, & Arnulphus: quorum singuli fuerunt Re-

ges Germanorum, & deinde ab Italis electi Reges Italiae, & postea coronati à Romano Pontifice Imperatores. Arnulphum secuti sunt Ludouicus filius eius, Conradus I. & Henricus I. qui Reges quidem Germanorum fuerunt, sed non Reges Italiae, vel Imperatores electi atque coronati. Post editum Decretum à Gregorio Quinto de Imperatore eligendo, septemviri Germani Regem Romanorum dicuntur eligere: quoniam etiam si eligatur Rex Germanorum, quia tamen eligitur in Imperatorem postea promouendum, reuera eligitur in Regem Romanorum. Item, ut supra dixi, Romanus Pontifex ius eligendi ad septemviroso Germanos reuocauit, ut schismata ex Imperio tollerentur. Nam post Carolum Crassum quidam Itali in Regem Italiae elegerunt Berengarium Ducem Florouilientem, alii Widonem Ducem Spoletanum, alii Arnulphum Regem Germaniae. Post Arnulphum itidem quidam Itali volebant eundem Berengarium, alii Lambertum filium Widonis, quem ipse pater Wido Regem appellauerat, & socium Regni sibi adiunxerat, alii Ludouicum filium Basilonensis in provincia Regis contra Berengarium vocarunt, & Regno Italiae praefecerunt. Mortuis vero Widone, Lamberto, Arnulpho, Ludouico, regnauit in Italia solus Berengarius: sed contra ipsum multi Itali Rodolphum Burgundiae Regem in Regem Italiae elegerunt. Quo deinde absente, & extincto Berengario, Italici Hugonem filium Lotharii, nepotem Lotharii in Lotharinga Regis, pro nepotem Ludouici Secundi, Comitem Arelatensem, Regem Italiae creauerunt: & hic filium suum Lotharium, Regem Italiae nominauit, quia scilicet sibi socium in Regno assumpsit: qui deinde mortuo patre, solus in Italia regnauit. Sed contra eum Itali Berengarium Secundum Berengarii primi ex filia nepotem, Regem constituerunt, & ipse postea filium suum Adalbertum Regem Italiae appellauit. Contra hos plerique Itali Othonem Magnum, Germaniae Regem vocarunt, & in Regem Italiae elegerunt, Othoni Magno successit in regno Germaniae & Italiae Otho Secundus filius, Othoni Secundo, filius Otho Tertius in utroque regno successit: post quem edita est constitutio Pontificia de septem Electoribus Imperatoris.

Secundo queritur, An in electione Imperatoris sufficiat maior pars Electorum suffragium ferentium? Respondeo, cum Abbate in cap. Venerabilem, de Elect. sufficere: quae sententia colligitur ex praedicto cap. Obiectioni, versio. Quamuis plures ex illis. Vnde non requiritur consensus omnium septem Electorum: quemadmodum etiam in electione Episcoporum & aliorum, qui praesentantur Ecclesiis, non est necessarius omnium Electorum consensus, sufficit enim maior pars ad electionem, iuxta id quod habetur in cap. Licet, ad finem, de elect.

Obiecit id quod legitur in Clem. 1. de inuener. §. Nos eodem, illis verbis, Facta nobis de electione huiusmodi concordia, & legitima plena fide: sed concors electio non dicitur, nisi cum omnes consentiant nemine discrepante, ut declarat Glossa in cap. Cipientes, §. Ad hac, in verbo, concordem, de elect. in 6. ubi citat Galieum, Archidiaconum, & Canones, ac iura, & Glossam in c. Quorundam, de elect. & aliam Glossam in Clem. Ne Romani, in verbo, concorditer, de elect. §. Eo tamen, quae ait, non dici concorditer factum, quod à maiori parte factum est, etiam si vnus tantum discrepet, quod etiam docet Panormitanus in cap. In causis, de elect. & Baldus, & Ancharanus ibidem: quoniam in l. suum §. Hodie ff. de pactis, ut diuersa ponuntur, actum esse aliquid à maiori parte, & factum esse concorditer. Respondeo, in iure duplicem esse concordiam, vnam plenam re ipsa, & vere, scilicet, quando omnes consentiant, ita ut nemo dissideat: alteram, quae dicitur concordia iuris fictione, quando secundum Canones, leges & iura in electione alicuius requiritur, & sufficit maior pars electorum. Sic Alexander in l. eadem suum §. Hodie: haec enim concordia est talis & tanta, qualem, & quantam iura postulant. Ac proinde id quod dicitur in Clem. de iur. iuran. (Facta nobis de electione huiusmodi concordia.) intelligitur concors electio iuris fi-

ctione, nimirum facta à maiori parte, haec enim dicitur Canonica & legitima electio, iuxta id quod habetur in l. Quod maior ff. Ad municipalem, §. in c. Apostolica, cum Glossa, distinet. §. 6. cap. Cum inter Canonicos, de elect. Sciendum tamen est, cum plures eligunt, ut Collegium, vel Vniuersitas, tunc sufficere maiorem partem electorum, ut concors electio dicatur, nisi aliud Canones, vel leges expresserint. Cum vero plures eligunt, ut singuli, tunc requiritur omnium consensus, ut concors electio sit. Abbas in c. Cum olim, ad finem, de senten. & re iudicata.

Tertio queritur, Intra quantum temporis spatium debeant electores eligere Romanorum Regem, postea in Imperatorem promouendum? Respondeo Glossa in cap. ad Apostolica, de senten. & re iudicata, in verbo, eligunt in 6. non esse statutum in iure Canonico certum tempus, in eligendo Imperatore: quamuis in aliis electionibus definita sint certa tempora. cap. Ne pro defectu, de elect. §. cap. 2. de concess. preben. At vero ratio ipsa naturalis praescribit, ut electio Imperatoris fiat, cum primum fieri commode potest, quia Imperator eligitur, ut patronus, defensor, & propugnator Ecclesiae, & ideo si in longum tempus eius electio differatur, posset Ecclesiae nocere non parum dilatio diuturna.

Quarto queritur, An si Electores dissentiant, ita ut sint utrinque pares, nec fiat accessus aliquorum ad alios, possit iure Romanus Pontifex vnus ex illis quem voluerit, perse Imperatorem eligere? Respondeo, cum Glossa, & Panormitano in cap. Venerabilem, de elect. posse. Idem etiam sentit Augustinus Triumphus in summa de potesta. Eccles. quest. 35. art. 5. & colligi videtur ex cap. Venerabilem, de elect. illis verbis: Fauere possumus alteri partium. Et certe si Electores penitus dissentiant, nec alii ad alios accedant, & pius moniti, ut consentiant, in discordia perseuerent, & noxia Ecclesiae diuturna dilatio videretur, negari non potest, quin Roman. Pontifex possit alterum ex illis, quos proposuerant, in Imperatorem eligere, ne diutius Patrono & protectore, cum suo damno & dispendio careret Ecclesia: quemadmodum accidit cum Patroni Ecclesiarum dissentiant in nominandis & offerendis Clericis, qui Ecclesiis praesentantur. cap. Quod autem, de iure patron.

Quinto queritur, An si Electores in Regem Romanorum, scientes indignum elegerint, ad Romanum Pontificem deuoluatur tunc eligendi potestas? Respondeo, cum Abbate in cap. Venerabilem, de elect. nihil esse de hac re in iure Canonico constitutum: nihilominus tamen cum ratione ipsa, & iure congruere videtur, ut tunc facultas eligendi ad summum Pontificem reuocetur: tum quia eam potestatem Electores à summo Pontifice acceperunt: tum etiam quia in caeteris electionibus ius eligendi deuoluitur ad superiorem, cuius est electionem approbare, vel confirmare. Sed Romani Pontificis est electum Imperatorem approbare, vel confirmare, ergo ad eum reuertitur potestas eligendi, si Electores omnes indignum scientes elegerint. Querit aliquis, quis censetur indignus? Respondeo, indignum iure Canonico haberi haereticum hominem, schismaticum, sacrilegum, excommunicatum, tyrannum, peritum, ambitiosum, infamem, ut habetur in c. Venerabilem, de elect. versio. sunt enim notoria.

Si quaeras, Quid dicendum, cum non omnes Electores, sed aliqui scientes indignum eligunt? Respondeo, tunc potestatem eligendi penes alios etiam pauciores permanere, iuxta Glossam, & Abbatem in cap. Gratum, de postulat. pralato. Quid dicendum, si vnus tantum fuerit, qui cum caeteris indignum scientibus non consentit? Respondeo, cum Glossa, & Innocentio, Hostiensis, Abbate, & aliis in praedicto c. Gratum. in vno solo remanere ius collegii siue vniuersitatis. l. Licet ff. Quod cuiusq. vniuersis. Glossa, & Bartolus ibid. & ille si seipsum eligeret, merito ambitionis notaretur: c. Per nostras, de iure patrona. §. Glossa ibid. Item potestas eligendi quando deuoluitur ad alios quamuis pauciores, statim ad eos ipso iure absq. vlla sententia pertinere

& cle.